

Tapio Korri

Tumppi ja lapsuuden kylä

TUMPPI JA LAPSUUDEN KYLÄ

Tapio Korri

Tumppi ja lapsuuden kylä

Markukselle, Miljalle ja Maisalle, rakkaudella

Copyright: Tapio Korri

Kannen kuva: Kotiapulainen Sirkka ja minä v. 1956

Kustantja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN 9789528019091

omakustanne

Jäädessäni eläkkeelle havahduin siihen, että nyt on runsaasti omaa aikaa ja voin keskittyä muistelemaan menneitä. Lisäksi sopivasti läheinen Harjulan Setlementtiopisto järjesti sekä luovan kirjoittamisen, että elämäkertakirjoittamisen kurssit. Halusin osallistua molempiin ohjaaja Arja Metson johdolla. Toiset kurssilaiset olivat myös antamassa rakentavaa palautetta. Näin syntyi muistelu lapsuuteni vuosista noin kymmenen vuoden ajalta.

Jos paikoissa tai nimissä on virheitä tai puutteita, on vastuu niistä vain kirjoittajalla. Tekstissä on paljon aikalaiskertomuksia, kuulopuheita, seipitettyjä tarinoita ja kirjoittajan omaan muistiin liittyviä tapahtumia. Kysymyksessä ei ole autenttinen dokumentaatio, vaan vapaa inspiraatio. Joidenkin henkilöiden nimiä on muutettu.

Veljeni Hannu on paremman muistinsa myötä tarkentanut joitain yksityiskohtia. Suurena apuna ja rohkaisijana on ollut rakas vaimoni Sirpa, joka on myös saanut ihmetellä niitä monia käänteitä, joita lapsuuteeni liittyi. Hän on myös antanut arvokkaita neuvoja, joista iloitsen.

Kirja antaa myöskin kuvan lapsilleni ja heidän perheilleen, millaista elämäni oli 1950-60- lukujen maalaiskylässä.

Toivottavasti viihdyt kirjani parissa! Valokuva on kotialbumistani.

Möysän Vanhalla paloasemalla helteisenä heinäkuun päivänä 2019

Tapio Korri

Saavuvin koulusta taloon, joka ei enää ollut kotini. Suuri, valkoinen rakennus joen rannassa oli paikka, jossa asuin. Ulko-ovi oli lukossa, joten soitin ovikelloa. Erkki avasi oven ja katsoi hetken suoraan minuun päin, kunnes käänsi päänsä sivuun. ”Olet puhunut kylällä pahaa minusta”, hän sanoi syyttävällä äänellä. Tämän sanottuaan häneen tuli enemmän rohkeutta. Hän käänsi päänsä takaisin minuun päin ja jäi tuijottamaan. ”En ole sinusta pahaa puhunut, olen vain sanonut minulla olevan vaikeaa kotona”, vastasin hänelle ääni väristen.

Aloin pelätä tuota miestä, äidin valittua. Hän oli ensin yrittänyt päästä perheemme suosioon mielistelemällä. Kun keinot eivät tehonneet, koska en halunnut hänen tulevan perheeseemme, hän otti nyt käyttöön toisen taktiikan. Syyllistämisen.

Olin käyttänyt sinuttelumuotoa vastatessani hänelle. Erkki tulistui siitä ja korotti äänensä: ”Emme ole tehneet sinukauppoja. En ole antanut lupaa sinutella.” Aloin vapista, ja huomasin lukkiutuvani. En saanut sanaakaan suustani. Äiti tuli ovelle ja yritti sovitella tilannetta. Tulevaisuuteni oli kuitenkin jo päätetty; muuttaisin pois. Äiti alkoi järjestää minulle paikkaa tätini luokse. He asuivat isossa talossa ja tilaa oli riittävästi, joten muutin sinne. Koulu jäi kesken. Yhteys äitiin ja lapsuuteni kylään oli katkaistu.

Pienessä Sydän-Hämäläisessä pitäjässä ja sen keskuksessa, suuressa kylässä, on ollut monenlaisia vaiheita. Sen vuosisatainen historia lyö leimansa kaikkialle. On vanhoja ampumahautoja ja rauniokirkko eli Pyhän Mikaelin kirkko. Se suunniteltiin ja rakennettiin vuosien 1495 ja 1505 välisenä aikana. On taisteluiden muistomerkki Suuresta Pohjansodasta 1700 – luvulta.

Maisemasta erottuvat kartanot, huvila-asutukset ja kylän ympärillä suuret peltoaukeat. Vesistöt elämää ylläpitävänä ja maisemaa kaunistavana tekijänä kuuluvat oleellisena osana kylän miljööseen. Nyt 1960 – luvulla kylä on elinvoimainen taajama, jonka halki kulkee valtatie.

Kylän yleiskuva on selväpiirteinen. Keskellä kulkee kylätie, jonka molemmilla puolilla on asutusta sekä kauppaliikkeitä. Maisemaa hallitsee kaksi järveä Mallasvesi ja Pälkänevesi. Niitä yhdistää joki, jonka yli kulkee silta. Se on kaareva kivisilta. Sitä reunustavat leveät kiviset kaiteet ja kaiteiden alaosassa joelle aukeavat aukot. Niistä voi talvisin potkia lumikokkareita jokeen. Jotkut lapset pelkäävät aukkoja. Niistä näkee joelle, joka hiljaa virtaa sillan alla. Ei aukoista kuitenkaan pääse putoamaan.

Joki on oikeastaan virta jo nimenkin puolesta, Kostianvirta. Se on nähnyt vuosisatojen saatossa kylän elämää, niin sotaa kuin rauhaakin. Suuren Pohjansodan aikaan virran rantamilla käytiin kiivaita taisteluja. Siitä seurasi Suomenniemen alistaminen Venäjän vallan alle.

Kylän nimi Onkkaala tulee tarinan mukaan kahden kalastajan sananvaihdesta. Toinen huusi rannassa olevalle, että onko kalaa ja toinen vastasi: on kalaa; siitähän se nimi helposti muotoutui!

Mutta nyt Onkkaalan tuhannen asukkaan kylä elää vireää aikaa. Siellä on kaikkea, mitä oman arvonsa tuntevaassa kylässä pitääkin olla.

Kylän väestä osa on maanviljelijöistä. He ovat perunanviljelijöitä, marjatilallisia, omenatilallisia, taimitarhan pitäjiä, mansikanviljelijöitä. Osa asukkaista on eri alojen yksityisyrittäjiä. On tehtailijaa, autoilijaa, taksaria, kauppiasta, ja apteekkaria. Porvarillisimpia ammatteja kylässä edustavat opettajat, kunnan -ja pankkien kamreerit, pankinjohtajat, rovasti, kanttori, kunnanjohtaja, kunnanlääkäri ja eläinlääkäri, terveyssisar, kättilö, hammaslääkäri, nimismies, poliisi ja palopäällikkö. Heillä kaikilla on kylässä oma arvostettu asemansa. Jos tähän ammattikuntaan kuuluvan kylän raitilla kohtaat, tulee kohteliaasti tervehtiä ja katsoa silmiin. Muuten toinen voi luulla, että olet vilpillisillä asioilla ja saatat joutua tarkkailun ja puheiden kohteeksi.

Omana ryhmänään ovat työläiset. Heitä kylällä edustavat muurari, maalari, nokisutari, kirvesmies, autonkuljettaja, tehdastyöläinen, kalastaja, torikauppias, kauppa-apulainen, kotiapulainen, leipuri, vahtimestari, sekä sekalainen joukko kunnan työntekijöitä.

Asuimme 1950 – luvun puolivälissä idyllisessä paikassa Kostianvirran rannalla. Pihapiiriä ympäröi kaunis puutarha ja rannassa oli erillinen saunarakennus. Talon omisti leskirouva Heta Leskinen, joka asui talon toisessa päässä. Hän oli Karjalan evakkoja ja kova puhumaan. Vuokralaisia isoon taloon oli hyvä saada vuokratulojen takia. Lapsista hän ei erityisemmin pitänyt, mutta tuli toimeen heidän kanssaan. Hän pelkäsi, että lapset rikkovat ja sotkevat. Pelko oli kuitenkin aiheeton, sillä me olemme hyvin kasvatettuja.

Äiti lähti töihin ja minulle hankittiin hoitaja, Sirkka. Hän oli kuin perheen jäsen, vaikka ei samassa talossa asunutkaan. Virtaava joki oli jatkuvana huolena. Syvä joki oli vaarallinen mutta houkutteleva. Äiti kehotti Sirkkaa huolehtimaan, ettei päästä lasta hetkeksikään silmistään. Onneksi mitään vakavampaa ei satu, vaikka Sirkka joutuikin muutaman kerran juoksujalkaa kiiruhtamaan minun perääni kun innoissani taapersin houkuttelevaa jokirantaa kohti.

Asioille lähdetessä puetiin varmuuden vuoksi valjaat, ettei arvaamaton pikkuinen vahingossa karkaisi autojen alle. Tosin autoja tiellä kulki varsin harvoin, mutta koskaanhan ei tiedä. Asuimme talon joen puoleisessa päässä, jossa oli avoterassi. Siinä istuimme lämpiminä kesäpäivinä välipalalla ja synttäreidenkin aikaan. Samalla seurasimme joen liikennettä. Veneitä ja laivoja kulki ohitse tämän tästä.

Muutaman vuoden kuluttua asuinpaikkamme vaihtui. Muutimme taloon, jossa meidän lisäksi oli asunnot kahdelle muulle perheelle.

10 Naapurimme olivat kunnan työntekijöitä. Asuintalomme oli Santaharju- nimisen mäen päällä. Iso rakennus oli kauttaaltaan valkoiseksi maalattu. Keskellä taloa oli terassi parvekkeineen. Yksi asuntomme ikkunoista oli terassille, joten pääsimme tarvittaessa kipuamaan siitä ulos. Yläkerrassa oli koko talon kokoinen ullakko. Talon vieressä oli hiekkakuoppa, joka oli otettu epäviralliseksi kaatopaikaksi. Sinne kipatiin rakennusjätteitä.

Pihapiirissä oli saunarakennuksen takana vanhoja, 1700 – luvulta peräisin olevia ampumahautoja. Niitä ei saanut vahingoittaa, koska ne olivat historiallisesti arvokkaita. Kerran innostuin kaivamaan erästä niistä etsiessäni aarretta. Äiti kuitenkin puuttui asiaan ja käski peittää kuopan.

Etupihalla asuintaloa vastapäätä oli punamullalla maalattu kaksikerroksinen aitta ja pihapiiriin kuuluu myös entinen tallirakennus. Asunnossamme oli iso olohuone, yhdistetty keittiö -ja ruokailutila, makuualkovi, sekä sisävesta ja kaksi sisäänkäyntiä. Korkeat huoneet antoivat avaruutta ja tila näytti näin isommalta. Seinillä oli paljon tauluja, osa äidin kotoa perittyjä, osa hänen hankkimia. Joukossa myös Siviä mummun iso muotokuva. Sen isoisä oli maalauttanut isoäidille 30-vuotis syntymäpäivänä yllätyslahjaksi. Isovanhempani olivat kuolleet ennen syntymääni. Äiti kuitenkin kertoi jotain heidän elämästään.

Isoisä Väinö oli yliopistosta valmistunut agronomi ja teki elämäntyönsä Keski-Pohjanmaan maanmieskoulun johtajana. Isoäiti Siviä oli varakkaasta suvusta. Siviä oli kouluttautunut musiikinopettajaksi. Äidin kotona musiikilla oli aina suuri merkitys. Hän itse otti pianotunteja ja kehittyi siinä varsin taitavaksi. Olohuoneemme seinällä oli iso ryijy, huonekaluista peilipiironki, arkku ja kaappikello olivat myös äidin kotoa.

Lapsuuden kylä pienessä Sydän-Hämäläisessä pitäjässä ja sen suuressa kylässä tuo kiinnostavasti esille nuoren pojan kasvuympäristön. Samalla se on aikalaiskuvaus 1950-60 lukujen vireään kylän elämästä. Pälkäneen pitäjän Onkkaalan kylässä oli lähes kaikkea, mitä omanarvonsa tuntevassa kylässä tuli ollakin, värikkäitä persoonallisuuksia unohtamatta.

BoDTM
BOOKS on DEMAND